

Op eigen kracht

Een visie op organisaties van migranten

Inleiding

Recent hebben wij een nieuwe visie op het integratiebeleid gepresenteerd, genaamd 'Bruggen slaan'. Hierin wordt ook een deelnota aangekondigd over de zelforganisaties van migranten. In dit verhaal wordt de visie op deze eigen organisaties uitgewerkt en vertaald in een subsidiesystematiek.

Functie voor allochtonen

Zelforganisaties ontstaan omdat mensen er behoefte aan hebben. Ze ontstaan veelal omdat mensen uit een bepaald herkomstgebied of met een gemeenschappelijke godsdienstige of culturele achtergrond behoefte hebben om in de 'diaspora' contacten te blijven onderhouden met elkaar.

Men wisselt ervaringen uit, houdt culturele feestdagen in ere en organiseert die activiteiten waaraan behoefte is. En dat allemaal in de eigen taal.

De betekenis van een zelforganisatie is verschillend. De een vindt zo'n organisatie niet nodig en zal geen lid worden. Een ander vindt er een veilige plek om in een omgeving die men nog niet helemaal begrijpt zichzelf te kunnen zijn. Ook zijn er mensen die de eigen organisatie als springplank zien, als een vorm van zelfhulp. Men wisselt in een vertrouwde sfeer ervaringen uit die veelal te maken hebben met de manier waarop men in de samenleving staat, als persoon, als huishouden en als organisatie. Het is een plaats waar men elkaar steun en advies biedt, tips geeft hoe je de weg vindt. Zo krijgt men meer kennis over de samenleving en wordt de weerbaarheid groter in het integratieproces.

Tenslotte is een zelforganisatie een plek om organisatorische en bestuurlijke vaardigheden op te doen, die zowel binnen als buiten de organisatie van pas kunnen komen.

Zelforganisaties, zo vinden wij, hebben uiteraard bestaansrecht. Anders waren ze er niet. Wel vinden wij hun voortbestaan een eigen verantwoordelijkheid van de mensen zelf die daar behoefte aan hebben.

Functie voor de overheid

Onderlinge contacten binnen etnische gemeenschappen zijn er altijd geweest. Het ontstaan van formele zelforganisaties is echter bevorderd doordat er overheidssubsidies beschikbaar waren.

De gedachte daarachter was oorspronkelijk dat het verstandig was om de eigen cultuur te cultiveren omdat men immers ooit weer terug zou gaan.

Toen dit niet aan de orde bleek, werd de zelforganisatie vooral gezien als een vindplaats: wie iets met allochtonen wilde was niet meer aangewezen op individuele contacten. De allochtoon kreeg een adres. Er was een aanspreekpunt, en gedacht werd dat men namens de hele groep kon spreken in de contacten met de buitenwereld. Daarop sloot het idee aan dat die organisaties bij uitstek geschikt waren om op integratie gerichte activiteiten uit te voeren. Wat nagelaten werd was om in heldere termen (lees subsidievoorwaarden) te beschrijven wat dat precies waren. Geen wonder dus dat bij de interpretatie van die voorwaarde de grenzen door zelforganisaties ver werden opgerekt. Eigenlijk droeg alles wat men deed wel op enigerlei wijze bij aan het uiteindelijke integratiedoel. Je moest het alleen zien in fasen, die doorlopen moesten worden.

En als er meer gerichte activiteiten plaatsvonden, zoals een cursus of voorlichtingsactiviteiten, dan was de opkomst vaak niet zo groot.

Tenslotte is lang gewerkt vanuit het beginsel dat slechts een organisatie per herkomstland subsidie kon ontvangen. Daarmee werd miskend dat binnen een gemeenschap meerdere organisaties konden opbloeien op basis van gemeenschappelijke kenmerken of doelen.

Ontwikkeling

In de afgelopen jaren hebben we al veel gepraat over en met zelforganisaties, aftastend wat we van elkaar mochten verwachten en wat haalbaar was. Dat het anders moest, daar waren overheid en organisaties het wel over eens. De gemeentelijke notitie 'De bakens verzetten', een uitvloeisel van de nota Allemaal Stadgers uit 1998, leidde tot een reactie vanuit het veld: 'De bakens verlichten'. Kern daarvan

was dat men erkenning van de overheid wilde van het belang van ontmoeting voor de doelgroep. Dat moest tot uitdrukking komen in de subsidiesystematiek.

Daarop werd een gemeentelijke werknotitie geschreven: 'Zelforganisaties – een eigen plek'. Deze werd instemmend ontvangen, zo bleek uit de uitgebreide gespreksronde die toen is gehouden.

De visie zoals die nu wordt verwoord ligt dan ook in het verlengde daarvan.

Uitgangspunten

We komen dan tot de volgende algemene uitgangspunten met betrekking tot zelforganisaties:

1. Organisaties van migranten kunnen een nuttige functie vervullen voor de leden van een bepaalde gemeenschap. Ze bieden een mogelijkheid om waardevolle elementen van de culturele identiteit te bewaren en in wisselwerking met de Nederlandse samenleving verder te ontwikkelen, zodat een dubbele identiteit ontstaat. Mensen zijn trots op hun afkomst en een organisatie kan en mag daar een zichtbare manifestatie van zijn.
2. Het zijn nadrukkelijk vrijwilligersorganisaties, van wie men geen professionele prestaties mag verwachten. Ze voorzien voornamelijk in de behoeften aan activiteiten van en voor de achterban
3. Wij beschouwen iets als een zelforganisatie van migranten als het merendeel van de activiteiten plaatsvindt voor en door migranten. Dat laat onverlet dat ook autochtonen (kunnen) meedraaien.
4. Het oprichten en in stand houden van zelforganisaties is een eigen verantwoordelijkheid van migranten die daar behoefte aan hebben. Dat geldt zowel op organisatorisch als op financieel gebied.
5. *Als ze bestaan*, kunnen instanties of de overheid daar iets aan hebben als ze doelgroepleden willen bereiken of verlegen zitten om doelgroepexpertise. Om die reden komen ze in aanmerking voor een bescheiden basissubsidie, mits men behoort tot de niet-westerse landen.
6. Wij vinden dat deze vrijwilligersorganisaties wel een beroep moeten kunnen doen op ondersteuning. Dat willen we als overheid aanvullend voor hen regelen.
7. Als zelforganisaties activiteiten organiseren die de persoonlijke zelfredzaamheid van de doelgroepleden versterken, dan waarderen wij dat positief.
8. Een aantal bestaande organisaties neemt een uitzonderingspositie in omdat zij binnen een gemeenschap opereren die relatief veel problemen kent, waardoor marginalisering dreigt. Om *pragmatische* redenen willen we die voorlopig in de benen houden: voor een integrale aanpak van de problematiek hebben we hen nodig, nu al of binnenkort. Bij de selectie is niet alleen gekeken naar de problematiek en de omvang van de doelgroep, maar ook of sprake is van een actief kader en een goed bereik onder de doelgroepleden. Kortom als de noodzakelijke randvoorwaarden zijn vervuld voor een actieve bijdrage aan een integrale aanpak van de problematiek.
9. Tenslotte vinden wij dat in navolging van het landelijk beleid, doelgroepen afkomstig uit landen die deel uitmaken van de Europese Unie niet meer behoren tot het gemeentelijk minderhedenbeleid. (Zie ook punt 5) Dit betekent dat de Italiaanse en Griekse organisaties niet langer aanspraak kunnen maken op subsidies uit het integratiebudget.

Uitwerking

Op basis van deze uitgangspunten komen we tot de volgende uitwerking.

1. Basissubsidiebudget

We stellen een basissubsidiebudget in met een plafond van €20.000. Deze is beschikbaar voor alle zelforganisaties die zich aandienen, uitgezonderd de vijf groepen benoemd onder punt 4.

Het gaat om een bedrag van maximaal €1.000 per organisatie per jaar. Om de bureaucratie te verminderen zullen aanvraag en afrekening vereenvoudigd worden.

2. Activiteitenbudget

Er komt een aanvullend budget beschikbaar om activiteiten te subsidiëren die de persoonlijke maatschappelijke zelfredzaamheid van de leden of deelnemers bevorderen, ter hoogte van €30.000. Activiteiten op het gebied van ontmoeting, ontspanning, sport, religie of politiek zijn niet subsidiabel uit dit budget. Ook hier zal sprake zijn van een vereenvoudigde verantwoordingsmethodiek. Alleen organisaties van migranten kunnen een aanvraag indienen.

3. Andere potjes

Los van het minderhedenbudget bestaan er echter andere subsidiebudgetten die ook open staan voor zelforganisaties van migranten. Die willen we beter in beeld en onder de aandacht brengen.

4. Budget 5 specifieke doelgroepen

Er zijn vijf gemeenschappen waar naar ons sprake is van een dreigende marginalisering en die om die reden gebaat zijn bij een integrale aanpak: de Antillianen, de Irakezen, de Iraniers, de Somaliërs en de Marokkanen. Hun organisaties, resp. Forsa, Al Noer, Payam, Samatalis en het Marokkaans Cultureel Centrum (MCC) voldoen ons inziens aan de gestelde criteria. Er is een budget beschikbaar van in totaal €90.000 per jaar. Zij komen in aanmerking voor een gemeentelijke bijdrage van 90% van de kale huur, een bijdrage van €1.000 voor organisatiekosten en een bijdrage van €3.000 in de activiteitenkosten. Uitgangspunt is dat, zodra dat aan de orde is, intensief meegewerkt wordt binnen de integrale aanpak van de problematiek binnen hun gemeenschap. Dit stelt ook voorwaarden aan de communicatie met de achterban en de invloed van de achterban op het beleid van de organisaties. Tenslotte willen we uitdrukkelijk stellen dat het in principe om een projectmatige subsidie gaat, die aan een termijn is gebonden.

Voor het integratiebeleid is bovendien nog een Stimuleringsfonds beschikbaar van €30.000.

In principe kan elke organisatie hier een beroep op doen, ook bijvoorbeeld ten behoeve van een doelgroepspecifieke aanpak. Bij de uitwerking van de nota Bruggen slaan zullen hiervoor criteria worden opgesteld.

Ondersteuning

Wij vinden het wel gewenst dat de zelforganisaties bij het ontplooiën van activiteiten ondersteuning verdienen, juist ook omdat het vrijwilligersorganisaties zijn. Daartoe staan hen de volgende voorzieningen ter beschikking.

1. Empowermentprogramma Eigenwijs participeren

Op 29 november 2003 vindt er in Groningen een provinciale manifestatie plaats onder de titel Eigenwijs participeren. Het is de start van een coachings- en begeleidingstraject voor zelforganisaties in onze provincie. Doel is hen in staat te stellen zoveel mogelijk op eigen kracht te functioneren. Dit empowermentprogramma, ontwikkeld en uitgevoerd met behulp van het VSB-fonds, is elders zeer succesvol geweest. De actie wordt ondersteund door het CMO (provinciaal Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling).

2. Tijdelijke Stimuleringsmaatregel Vrijwilligerswerk

Dit project, onder de titel 'Nait oez'n, moar doun', kan een bijdrage leveren door ondersteunende activiteiten ten behoeve van de vrijwilligersinzet bij zelforganisaties. Dat kan scholing zijn, maar ook advisering of ondersteuning bij organisatorische of administratieve taken.

3. Allochtonenteam stichting Wing

Onderdeel van de werkzaamheden van het stedelijk Allochtonenteam van stichting Wing is de consultatiefunctie. Zelforganisaties kunnen op de beide medewerkers een beroep doen als ze vragen hebben op welk gebied dan ook.

4. Andere professionele instellingen

Bij een integrale doelgroepspecifieke aanpak betekent de samenwerking met professionele instelling al een vorm van ondersteuning, die nauw aansluit bij wat de vrijwilligers kunnen doen.

Financiële consequenties.

Het budget voor het integratiebeleid met ingang van 2005 wordt bepaald bij de vaststelling van de uitwerking van de nota Bruggen slaan. Voor zelforganisaties is maximaal €140.000 beschikbaar. Door het raadsbesluit van oktober 2003 en door afname van de COA middelen door gewijzigd rijksbeleid zijn er minder financiële middelen.

Tabel 1

Budget zelforganisaties	
	<i>2005</i>
Basissubsidiebudget	20.000
Activiteitenbudget	30.000
Budget 5 specifieke zelforganisaties	90.000
Beschikbaar budget	140.000

Wat dit concreet betekent voor bestaande subsidierelaties, wordt weergegeven in de tabellen 2 en 3.

Tabel 2

Consequenties nieuwe systematiek voor bestaande subsidierelaties		
<i>Organisaties</i>	<i>2003</i>	<i>2005</i>
CCLA (Latijns Amerikanen)	12.820 (hebben nu een eigen pand)	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Syrisch Orthodoxe Culturele Vereniging	2.400	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Toma (Molukkers)	9.900 (eigen accommodatie, geen huur, exploitatiekosten)	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Turkse Culturele Vereniging	18.167	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Jai ShriVishnu (Hindoestanen)	600	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Activoli (Antilliaans Zomercarnaval)	2.300	max.1.000 + ev. activiteitenbudget
Turkse Ouderraad	600	max.1.000 + ev. activiteitenbudget

Tabel 3

Consequenties voor de vijf overige organisaties							
	<i>2003</i>			<i>2005</i>			
<i>Organisaties</i>	<i>Omvang doelgroep¹</i>	<i>Huur</i>	<i>Totaal (incl. huur)</i>	<i>Kale huur 90%²</i>	<i>Organisatie kosten</i>	<i>Activiteiten</i>	<i>Totaal</i>
Marokkanen MCC	913	€18.396	€25.476	€16.556	€1.000	€3.000	€20.556
Irakezen Al Noer	634	€11.151	€16.167	€10.036	€1.000	€3.000	€14.036
Iraniers Payam	673	€7.200	€14.112	€6.480	€1.000	€3.000	€10.480
Somaliërs Samatalis	308	€5.108	€10.128	€4.597	€1.000	€3.000	€8.597
Antillianen Forsa	3195	€30.300	€60.300 ³	€27.270 ⁴	€1.000	€3.000	€31.270
<i>Totaal</i>		€72.155	€126.183	€64.939	€5.000	€15.000	€84.939

¹ Aantal doelgroepleden per 1/1/2003 (bron: GBA)

² uitgaande van huursom in 2003

³ excl. extra projectmiddelen in kader van Ganashi

⁴ Dit bedrag zal lager worden omdat Forsa gaat verhuizen naar een bescheidener accommodatie

Eigen bijdrage

Om op de oude voet door te gaan zullen diverse organisaties afhankelijk zijn van een (hogere) eigen bijdrage van de leden dan wel deelnemers aan activiteiten. Wij achten dat verantwoord en terecht. Het maakt ook beter zichtbaar wat het belang is dat men hecht aan de eigen organisatie. Contributie betalen aan een club waar je uit vrije wil lid van bent om zo samen de kosten te dekken is immers heel gebruikelijk.

Communicatie subsidiewijziging zelforganisaties

Het is van belang dat de zelforganisaties worden ingelicht over de wijzigingen in de subsidies voordat het persbericht uitgaat. Bovendien is het verstandig om hen persoonlijk op de hoogte te brengen, gezien voortraject.

We stellen daarom voor om in de week van het B&W besluit (**NP**) de zelforganisaties in drie groepen na elkaar uit te nodigen bij de wethouder op de kamer. Deze groepen zijn zo samengeteld dat de voorgestelde maatregelen per groep min of meer dezelfde gevolgen hebben.

Groep 1 zijn de organisaties met een eigen pand, voor hen zijn de gevolgen het meest vergaand, zij krijgen nl. geen subsidie meer voor het eigen pand. Deze organisaties zijn: TCV (Turkse Culturele Vereniging), CCLA (Latijns Amerikanen) en Toma (Molukkers). Toma betaalt geen huur maar zij zullen er wel flink op achteruit gaan doordat zij de kosten die met de huisvesting gepaard gaan voor een groot gedeelte niet meer vergoed zullen krijgen.

Groep 2 zijn de zelforganisaties die niet meer onder het minderhedenbeleid zullen vallen. Dat zijn de Griekse en Italiaanse zelforganisatie.

Groep 3 is de groep met meervoudige problematiek, maar die wel goed georganiseerd. Voor hen is er bovenop de basissubsidie een prioriteitssubsidie. (Forsa, MCC, Al Noer, Payam, Samatalis)

De wethouder licht het besluit toe en legt uit wat de nieuwe regeling voor elke groep zelforganisaties betekent. Het persbericht kan uit op de eerstvolgende reguliere pc.

Uitwerking

Na vaststelling van de nota in B&W is volgens de inspraakverordening een **formeel inspraaktraject** nodig. De zelforganisaties worden in de week dat het persbericht uit is gegaan uitgenodigd voor een gesprek bij de wethouder waar de visie en de nieuwe systematiek worden uitgelegd en zal schriftelijke informatie worden uitgereikt over de visie en de subsidiesystematiek. In diezelfde week staat een advertentie in Stadsberichten met aankondiging van de inspraak, die 2 weken na datum start en minstens 4 weken zal duren. Wij stellen voor om de inspraak schriftelijk te laten verlopen. Echter, als uit de bijeenkomsten bij de wethouder op de kamer blijkt dat er heel veel vragen en onduidelijkheden bestaan, kunnen we kiezen voor een inspraakbijeenkomst waar insprekers het woord kunnen voeren. Deze bijeenkomst wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter en genotuleerd door een onafhankelijk notulist.

Na afloop van de inspraaktermijn wordt een rapport gemaakt en worden eventuele wijzigingsvoorstellen besproken in B&W. Daarna wordt de regeling vastgesteld in de gemeenteraad.